

perit

Josep Rahola i d'Espona, enginyer de professió i polític vocacional, és una d'aquelles persones que han ajudat a créixer el catalanisme de les comarques gironines. Així, amb la seva fermesa i el seu compromís nacional, va fer de pont entre les generacions d'històrics republicans i les noves fornades de joves independentistes que sorgien als anys vuitanta i noranta. Avui, als seus 97 anys, Rahola continua sent exemple de fidelitat al país.

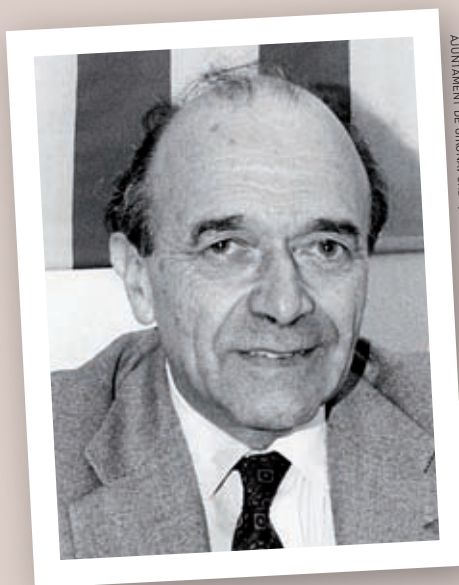
Un senador d'arrel i cor empordanesos

Josep Rahola

FRANCESC MARCO > TEXT

Quan ens fixem en les biografies més destacades del catalanisme de la segona meitat del segle xx, hi trobem —en algunes— certs trets comuns. Sovint hi apareix una formació educativa basada en un model renovat, obert i modern, de vocació europea, com el que representava als anys trenta la Mútua Escolar Blanquerna, del pedagog Alexandre Galí.

Un dels estudiants que gaudirien d'aquella nova concepció d'escola seria Josep Rahola i d'Espona (Barcelona, 1918), que des de ben petit s'impregnaria d'uns valors que eren els propis d'una família de comerciants, intel·lectuals i polítics com la seva. Sense anar més lluny, el seu pare, Baldiri Rahola i Llorens, s'identificava amb l'Acció Catalana de Rovira i Virgili, i el cosí germà del seu pare era Pere Rahola i Molinas, prohombre de la Lliga, ministre i vicepresident de les Corts. Després d'aquelles so-

ADJUNTAMENT DE GIRONA, CRDI (FONS EL PUNT - AUTOR DESCONEGUT)

bretaules familiars «jo ja no he pogut viure sense la política», afirma el veterà militant republicà. És lògic que, amb aquest clima de reflexió, projectes i debat propi d'una de les nissagues gironines més apassionants, Josep Rahola hagi tingut —i mantingui avui— uns principis i unes conviccions clares que l'han acompanyat al llarg de tota la seva vida.

Els anys de felicitat republicana, tanmateix, s'estronquen amb la Guerra Civil, en la qual participa als fronts de Terol, Conca i València, abans de tornar a Catalunya i fer la retirada fins a la línia fronterera. Al nord de l'Albera i evadit dels camps de concentració de les platges rosselloneses, Rahola coincidirà amb el nucli estudiantil de Montpeller, on també hi havia Heribert Barrera. Renuncia a un exili llarg, i retorna al Principat amb la voluntat de prosseguir l'enginyeria industrial, estudis que culmina en aquella dura i grisa primera postguerra.

Al Senat, Josep Rahola exposa de manera constructiva els seus valors catalanistes i d'esquerres

<< 11 de Setembre de 1985. Casanovas, Vicens, Barrera, Rahola, Merino i Torres.

Les col·laboracions amb Jaume Vicens Vives són estretes. L'historiador estarà vinculat amb els Rahola des de l'ídil·lic creuer universitari pel Mediterrani del 1933, que l'emparella amb la seva germana Roser Rahola, amb qui es va casar al cap de poc. Així les coses, Josep Rahola participa en els primers temps de Teide i dissenya el logotip editorial de la muntanya amb els cims nevats que encara avui continua vigent, així com els mapes muts d'ús escolar que seran freqüents a les aules. Per a Rahola, les següents dècades estan destinades a l'empresa privada, en la seva faceta d'enginyer, i a la família que forma amb Montserrat Estrada, filla dels propietaris de la finca de Fortiannell, a Fortià, fet que el connecta de nou amb l'Alt Empordà.

És a la transició que Rahola torna a activar-se políticament. Ho fa formant part del seu partit de tota la vida, l'Esquerra Republicana de Macià i Companys, i que aleshores dirigeix Barrera, amb qui havia coincidit a França tants anys abans. I és el 1979, amb el pacte electoral entre republicans i socialistes, que Josep Rahola és candidat gironí al Senat per la Nova Entesa, al costat de Francesc Ferrer i Gironès i de Jaume Sobrequés.

Al Senat, Josep Rahola exposa de manera constructiva els seus valors catalanistes i d'esquerres en una política parlamentària que aleshores liderava la UCD. També defensa de manera especial la necessària vitalitat del sector primari, la millora de les condicions de vida dels treballadors, la modernització empresarial i la prioritat de les inversions a la demarcació gironina. Després del 23-F i amb l'arribada de la LOAPA, el trencament amb els socialistes és evident, i la posició nacional de Rahola es fa sentir a la Cambra Alta.

L'ara nonagenari repeteix l'acta de senador en la següent legislatura (1982-1986), la de la majoria absoluta de Felipe González. En aquesta ocasió es presenta amb la candidatura de Catalunya al Senat, formada pels republicans i CiU, amb Narcís Oliveras i Ramon Sala i Canadell. En aquesta segona etapa, la defensa del marc competencial català davant dels intents recentralitzadors de Madrid serà clau. «Tota llei que atengui a la uniformitat [de l'Estat] serà constantment protestada per nosaltres», avisava el gironí. La credibilitat i honradesa de Rahola es fa present en unes sessions marcades per circumstàncies internacionals, com la renovació del tractat amb els Estats Units i l'entrada, o no, a l'OTAN.

En aquests anys, la seva tasca legislativa es complementa amb la voluntat per conformar i enfortir el partit republicà a les comarques gironines. Així, Rahola representa el pont entre la generació dels «avis de la República», com se'ls coneixia col·loquialment, amb les noves fornades de joves independentistes que provenen dels moviments socials i de l'extraparlamentarisme, i que pretenen donar un nou impuls a les sigles històriques d'ERC.

Germà del primer Síndic de Greuges, Frederic Rahola, i cunyat de Vicens Vives, la vida del senador gironí es mereixia una biografia, que he condensat en el llibre *Josep Rahola. Una veu catalanista d'esquerres al Senat* (Fundació Irla, 2015). A més de document de consulta, he procurat que fos un homenatge als gairebé 100 anys de fidelitat a Catalunya de Josep Rahola, un senador de país.

Francesc Marco Palau és historiador.

Germà del primer Síndic de Greuges, Frederic Rahola, i cunyat de Jaume Vicens Vives, la vida del senador gironí es mereixia una biografia